

اداره مرکزی :

آفقره ده ، استانبول جاده سنده آفقره
معارف امینلکی یا شده کی دائره

استانبول بوروسی :

استانبولده ، آفقره جاده سنده ۸۷ نومروده
دا ۱۵ مخصوصه

حیات

میان راه میان ... دیار راهای من حیات قاتلم ...

صافی : ۶۲

آفقره ، ۲ شباط ، ۱۹۲۸

۳ نجی جلد

صاحبه :

نصر مادری

بروسه آمریکا مکتبده کی تورک قیزلردن
برقاجی تنصر ایتش . مجرد اولارق آلینیرسه
بسیط ، علی العاده بر وقعه : برقاج یوز میلیون
انسانلق مسلمان جامعه سنک برقاج فردی
اوجامعه دن جیقارق برقاج یوز میلیون انسانلق
خریستان جامعه سنه التحاق ایتش . لاکن
وقعه نک تولید ایتدیکی عکس العملری ، غزته لرك
نشریاتی ، بروسه ده جوجوقلری بومکتبده اوقویان
حائل لرك اوغراقلری تهیجی و حادثه عقبنده
بو حائل لرك هب بردن جوجوقلری مکتبدن
آمالری .. واقعه سنی دوشونورسک علی العاده بر
مسئله قارشیدنده اولمادیغمزی آکلارز . حادثه تورک
جامعه سنده ده رین بر تأثیر یامشدر ، اودرجه ده که
لایق جمهوریت حکومتک معارف اداره سی بیله
ایشه مداخله یلزم کورمشدر . بوعتبارله مسئله
مجرد اولارق دکل ، اجتماعی سیاق وسباق داخلنده
وشمولو بر صورتده تحلیل و مناقشه ایدیلده ده کر .
تحلیل مزه اولالک تورک شهریمز اولان بروسه ده
یچین بر « آمریقان » مکتبی بولوندیغندن باشلاماز
موافق اولور . اوت ، نه دن بروسه ده بر آمریقان
حائل سی بیله یوقکن بر آمریقان مکتبی وار ؟
نه ایچین اطنه ده ، از میرده ، قیصریده ، الخ .
آمریقان مکتبلی وار ؟ نه ایچین استانبولده
قیزی ارککلکی آمریقان ، فرانسیز ، ایتالیان ،
انگلز ، آلمان ، آوستریا ، الخ ... مکتبلی
وار ؟ معلومدر که مکتبک وظیفه سی تربیه و برمک ،
تربیه نک افعوله سی ده کنج نسله منسوب اولدیغی
جمعیته مشترک فکرلری ، حسلری ، امللری ،
مفکوره لری آشیلا مقدر . بر جمعیته مشترک
فکرلری ، حسلری و الخ . ایسه آنجاق اوجمعیته
شعورلو و عراقلی کاهللرینک روحلرنده مکین
اولاییلیر . وبونلری کنج نسله ده آنجاق اونلر
آشیلا یاییلیر . اکر بوفکرلریمز دوغرو ایسه

تورکیه ده آمریقان و عمومیتله اجنبی مکتبی
معناسز و بناء علیه افعوله سز ، بوش بر مؤسسه
اولوق ایجاب ایدر . تربیه حقنده کی فکرلریمز
دوغرو لفته امینز ، چونکه بونلر عندی دکلدر ،
بوتون مدنی ملتدره جاری و معتبر فکرلردر .
دیگر طرفدن تورکیه ده کی اجنبی مکتبلی ده
معناسز ، افعوله سز ، و « بوش » دکلدر .
اجنبی مکتبی نک معناسی اجنبی کولتوری در :
اجنبی لسانی ، اجنبی ملی مفکوره سی و اجنبی
دینی ... بو کولتورک باشلیجه اقنوملری در .
اجنبی مکتبی نک افعوله سی ده یرلی کنجلره
بو کولتوری آشیلا مقدر .

بو حالده اجنبی مکتبی حد ذاتده تربیه مفهومیله
تألیف ایدیلده مهین آنورمال بر مؤسسه اولدینی کیبی
افعوله سی ده آنورمال در ، بناء علیه جامعه نک نورمال
نظامیله تضاد حالنده در و بناء علیه ضررلی در .
لاکن اجتماعی منطقک و تربیه نظریه لرینک
بوضروری نتیجه سنه و حکمنه رغماً تورکیه ده
اجنبی مکتبی « بوش » دکلدر ؛ بالعکس خینج خینج
دولودر . بومهم واقعه نک مناقشه سنی بر از صوکرایه
براقارق تورکیه ده کی اجنبی مکتبلی نک افعوله لری
حقنده بومکتبلی اداره ایدنلرک ادعایلری مطالعه
و فعالیتلرنده ظاهر ایدن حاللر ایله بو ادعایلری
مقایسه ایدلم :

اجنبی مکتبلی ری اداره ایدنلره تورکیه ده
تورک جوجوقلری ایچین مکتب آچق کلفتی
نه ایچین اختیار ایتدکلری صوریکنز :

— تمامیه انسانی بر مقصدله ، تورکیه
معارفه یاریم ایچین ..
جوابی آلیرسکنز .

بناسی ، شاپلی ؛ پهر ، فره و سورلردن
تشکل ایدن عجایب قیافلی صلیلی و تسلیحلی
معلملری ایله (قاتولیک مکتبی) نک مدیری ده بویله
سویله ؛ معلملرینک خارجی شکلی سزدن و بندن
فرقلی اولمایان (پروتستان مکتبی) نک مدیری ده بویله
سویله .

نسخه سی هر برده ۱۵ غرورشد .
سنه کی پوسته ایله ۷،۵ لیرا .
(اجنبی مکتبلی ایچین ۷،۵ دولار) .

ایونه و اعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسه
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک مرجعی آفقره مرکزدر .

« تمامیه انسانی بر مقصدله ، تورکیه معارفنه
یاریم ایچین »

مکتبلیرینک دائماً « سن » ایله باشلایان
اسمیلرینک ، معلملری نک قیافتلرینک ، صلیلری
و تسلیحلرینک جوجوقلر اوزرنده کی دائمی
تأثیرلرینه رغماً بومکتبلی تورک جوجوقلرینه
دینی تلقینات یامازلر ، دینی تدریساتده بولونمازلر .
پروتستان مکتبلی ده دینی تدریساتده بولونمازلر .
حتی بونلر دولتک قانونلرینه ، حکومتک نظام
وامرلرینه ده مطیع کورونورلر .

مثلاً ، آمریقان مکتبلیرنده تورک جوجوقلرینه
انگلز لسانیه حساب ، هندسه ، فیزیک ، کیمیا
و سائر کیب درسلر اوقوتولور ... تورکجه درسلری
و یریلیر . حتی تاریخ و جوغرافیا درسلرینک
یالکیز تورکجه تدریس امرینی بیله بومکتبلی
اعتراض قبول ایتمشلردر . مکتبک تدریس
جهه سی بودر .

شیمدی برده مکتبک تربیوی فعالیتنه کچلم :
بوراده اولا اخلاقی تربیه ایله قارشیشلر . سزه
متنهای سجه تشکیلی (character building) دن
بحث ایدرلر . بوسجه تشکیلی وظیفه سی مطلقاً
آمریقالی معلملر طرفندن درعهده اولونور .
و مکتبک بوتون فعالیتلری بو مرکز دوغرو
توجه ایدر . اونوتمایلم که مکتبک فعالیتلری
آراسنده اک جاذب اولانی سپور فعالیتلری در .
بونى اداره ایدن ایسه مطلقاً Y.M.C.A نک یعنی
« کنج خریستانلر جمعیتک » خصوصى مکتبلیرنده
اعتنا ایله و قوتلی دینی تلقینلر آلتنده یتیشدیرلش
بر معلمدر . بومعلم طلبه ایله حشرونشر حالنده در .
آمریقان مکتبلی مدیرلری بالتجربه آکلا -
مشلردر که کنجلر اوزرنده دینی تلقینلر بالواسطه
داهاز یاده مؤثر اولور ؛ خصوصیه اینی بر سپور
معلمی نک کنجلرک معنویتلری اوزرنده کی تأثیری
دوامی و دهرین اولور [۱] .

[۱] YMCA نک آمریقاده سیرینگ فیلد (ماسا -
چوزه تس) کی کنجک رهبرلری مکتبی بر پروسه
نوسنده روبرت قولج و بیروت آمریقان دارالفنون
مدیرلرینک بوسوزلیمی تأیید ایدن بر مکتوبی مندرجدر .

وقایع بابا پاشا فی التاریخ

- باشی کچن صایده -

کورده‌دی ؛ ویدنی ضبط ایده‌مه‌دی ؛ عسکری پریشان اولدی . فقط ویدنی دونوشنده کندیسنه ویریلن خفی تعلیمات دائره‌سندده علوپاشایی اولدورنمکه موفق اولدی . علوپاشانک اعدای اوزرینه قابوسی خلقی داغیلدی . پهلوان ابراهیم آغاده قابوسزقالدی . سرسریانه دولاشمغه باشلادی . (طرنووی) کویلرندن (سیوندیللی) ده بولوندیغی صیراده بلاسلی محمد پاشا طرفندن محاصره ایدیلدی ؛ فقط محاصره خطنی یاردی وقاجدی . (قوردی کورمک اوغور ، کورمه‌مک‌ده اوغور) فحواسنجه برطرفدن حکومت قوتلرله تاس اتمککه ، دیگر طرفدن معینی جوغانلغه چالیشدی . بوسیراده تصادف ، کندیسنی ترسنکلی اسماعیل آغا ایله طانیشدیردی . اسماعیل آغا ، روسجق وحوالیسندده ایسته‌دیکی کبی اجرای حکم اتمککه برابر حکومت‌ده صادق کورونمکه ویرر ظهورایدن کوچوک‌چتله‌ری احکاماتک صورتیه صداقتی اثبات اتمککه چالیشوردی . پهلوان ابراهیم آغا ایله (طرنووی) نک (قیربوخه) کوشنده یاپدنی برمصادمده پهلوان آغانک شجاعت وقهرمانلغه مفتون اولدی واونی معینه آلدی . بوندن سوکرا پهلوان ابراهیم آغا ترسنکلی اسماعیل آغانک آدمی اولدی واونک حسابنه زشتوبده کورجی عثمان پاشا ایله ، دها سوکرا پاسبان اوغلی طرفندن تحریک ایدیلن قوشانجه‌لی خلیل و یوسف آغا (بالاخره وزیر اولمش در) لر ، منو ابراهیم و جلیل اوغلو ایله وطورمه‌قاندده بیللیق اوغلو و اراشیل ناظری لاز احمد آغا ایله چارپیشدی . ترسنکلی اوغلنک مراجعتی اوزرینه کندیسنه قابوچی باشلیق بایه‌سی توجیه ودلی اورمان قضاری احسان ایدیلدی . [۱]

[۱] پهلوان ابراهیم آغانک سرکذشتی ، بزه اوتارنمده عثمانلی حکومتک نه بوبوک برضعف و عجز اینجده قیوراندیغی ، نه تهلکلی برمحران کچیردیکنی

حرث تدقیق‌ری

قطق قاراعثمان عسکرینک چوقلقنی نظر دفته آلاق حرم‌لرینی اتلاف اتمککه قراروردی . پهلوان ابراهیم آغا و دیگرلری بو قرارک اجراسنه مانع اولدیلر ، نتیجه به انتظارک موافق اولدیغی سوبله‌دیلر . محاربه اولدی . پهلوان آغانک قهرمانلغی ، غالیبتی هلو پاشابه تأمین ایتدی . قارا عثمان اوغلو بولوک باشیلرندن برقمینی میدانده برافارق فرر ایتدی . علوپاشا (چال) . کلدی . فقط بودفعده اونک فرمانلی اولدیغی بیلن چال اهاالیسندن مقاومت کوردی . شهره‌جبراً کیرمک اضطرارنده قالدی . کوتاهیه‌ده‌ده عینی مقاومت‌مه‌معرض قالدی . کندیسنی شهره‌سوقادیلر . اوده‌این کوشنده برله‌شدی . فقط بوراده علوپاشانک عاقبتی اینی کورمه‌ین طرفدارلری برر بر داغیلغه باشلادی . اوصیراده غائله‌نک بوبومه‌سندن قورقان وعلو پاشانک صیقینلی وصیعتندن خبردار اولمایان سلیم‌ناک ایکنجی برفرمان ایله قباحتی عمو ایتدی وکندیسنه اولاقونیه ودها سوکرا رقه‌ایالتی احسان ایتدی . علوپاشا درحال محل مأمورینه حرکت ایتدی . رقه‌والیلکنده بولوندیغی صیراده ، بیره‌چکده حکومت قارشی عصیان ایدن بکربکی ومیللی عشرینی رؤساستندن تیمور پاشانک قارداشتی وحمالی اوغلی تأدیب ایتدی . برمدت سوکرا یکیدن کوتاهیه به تعیین ایدیلدی . بوراده‌ده پهلوان آغایی قزیل عبدالرحمن آذنده‌کی دلی باش اوزرینه سوق ایتدی . پهلوان آغا ، قزیل عبدالرحمنی چرکش حوالیسندده یاقالایوب قتل ایتدی . بوموفیت اوزرینه علوپاشا کندیسنی جبه‌خانه‌جی باشی یاپدی .

قابودان دریا کوچوک حسین پاشا پاسبان اوغلی اوزرینه کوندیریلدیکی زمان علو پاشاده اونک معینه ویریلدی . علوپاشا ، پهلوان ابراهیم آغا ایله برلکده روم‌ایلی به کچدی . کوچوک حسین پاشا هیچ برایش

برشدله و طرفکیرلکه باطیرر . اکر بعضی محللرده بواسوله آلیشیلماش اولسایدی فوسید یونک بو طرز حرکتی عظیم بررزالت قوماسنه وسیله اولوردی . دیمک‌که فوسید یونده بر عالم روحی یوقدر ، زیرا بر عالمک روحی ، نه قدر غرورله یوغورولش اولسه‌ده ، ینه حقانیت ونصفت قارشی آرز جوق حرمت دویار .

سیمونیم کنج‌لکنده اوزاق ، تهلکلی ، کوچ بارینیلان منطقه‌لرده برقاچ سنه کچیره‌رک اومملکتلرک هنوز پک آز معلوم اولان بحری حیواناتی تدقیق ایله‌مشد . شیمیدی‌ده بوبوک فرانسز فاکولته‌لرندن برنده حیوانات اوقونغده‌در . بناء علیه کیمسه اونی قورقاقلقه اتهام ایده‌من ، حالبوکه سیمونیم دائمی برقوقو اینجده یاشار . غزته‌لردن و غزته‌جیلردن قورقار . یکی بعض مشاهده‌لری نشر ایله‌دیکی هر دفعه

آغاطورمه ماهر کیمیا کردور ، مع مافیه کندی شخصی مساعینک قیمتی مبالغه اتمه‌جک درجه‌ده ذکدر . شبه‌سز ، کندیسنی حقتده انصاف‌سزدر . لکن باشقالری حقتده دها مرحمت‌سزدر . هیچ آجیادن زماننده‌کی بوتون کیمیا کرلرله استیزا ایده‌ر . اونلرک یاپدق‌لری خطالری بولق ایچون بوتون علمنی وغیرتی سفریر حاله قور . اساساً بو خطالری بولق و بوبوک بوبوک شهرتی اولان استادلرک کندیلرینه عائد اولدیغی ادعا ایله‌دک‌لری کشفلرک اولجه باشقالری طرفندن یاپیلش اولدیغی کوسترمک پک کوچ بر شی دکلدور . بوبله‌جه آغاطون کشف ایله‌مشدکه رقیب اولان عالم فیلیه‌ر قروم حقتده‌کی مشهور نظریه‌نک (۱۸۹۶) واضی وکاشنی دکلدور ؛ زیرا بونظریه‌اوله معلوم ایدی ، ته‌کیم قراقویا آقاده‌میاسی بمجموعه‌سنگ ۱۸۹۲ سنه‌سنگ ۳۲۲ نجی صحیفه‌سنه باقنجه بو حقیقت آکلاشیلر . جاهل برخلقک حقتده عظیم برحرمت ابراز ایله‌دیکی مه‌غافوره کلنجه ، اونک مدحی ایشیدنجه آغاطون آجی آجی کولر . زیرا مه‌غافور هیچ برشی ایجاد اتمه‌مشد . اوکا عطف اولنان کشفک دها اسکی اولدیغی اثبات ایچون آغاطون ، بوبوک برذوق ایله ، اون سنه اول بر کنج بولیوبالی مهندسک مطبوع بر ائرندن برجله‌بی اوقور و مه‌غافوره بو کشفده تقدم ایدیلش اولدیغی اثبات ایدر .

ژیلداسی لابوراتوارینه سسزجه کیره‌ر ، لکن خصوصی چالیشما اوداسندن اول کلن کنیش بوله‌لرده توقف اتمز . بوتون کونی کوچوک قاراکلتی اوداسنده کچیریر . بردفیه اورایه کیردیمی ، کیمسه‌نک کندیسنی راحتز ایتدیکنی ایسته‌من ؛ زیارتجیلره یوق اولدیغی سوبله‌تیر . مع مانیه هر آیک‌ایلک برشبه‌سی (تعطیلر مستثنا !) ساعت اون ایله اون ایکی آراسنده برقبول ساعتی واردر . طلبه‌نک باشلامش اولدینی مساعی به هیچ‌علاقه‌دار اولماز . مستحضرلرینک اسمنی بلکه‌ده بیلمز . اونلرله مناسبته کیریشمز ، تحریات ایچون هیچ بر محرم اسرار قبول اتمز . اوزون فاصله‌لرله بر جوق قیود احترازیه ایله مالی مخطرله نشر ایلر ، زیرا کندینه خاص اصولری هر نه‌بهاسته اولورسه اولسون افشا اتمککه راضی دکلدور . دائمی قورقوسی ، کندی خصوصی فکرلرینک چالیناسندن عبارتدر . تجربه‌دفترینی اوچ دفعه کلیدله‌دیکی بر چکمه‌به قور ونه یاپدنی کیمسه‌نک صحنه بیلیمه‌سی ایچون هر درلو احتیاط تدبیرلرینی اتخاذ ایلر . اساساً قورقمه‌سی بیهوده‌در ، چونکه ژیلداسدن بر فکر چالاق ایسته‌مک ایچون انسانک هیچ عقلی اولمالیدر . زیرا ژیلداسک هیچ بر فکری یوقدر .

فوسید یونده ک بر جوق طلبه‌سی واردر ، چونکه اونلره هر شیئی ، حتی حقانیتی بیه فدا ایدر . بر مسابقه امتحاننده بمیز اولدینی وقت کندی طلبه‌سنگ ویردیکی جواب نه اولورسه اولسون اونلره اعظمی نومرووی ویرر و رقیبلرینک امتحان جوابلرینی مدهش

بدخواه‌قله تنقید ایدیله‌جکنی دوشوهرک تتره‌ر . کوچوک ومجهول برغزته‌جی لابوراتوارلر حقتده بر آنکک (تحقیقات) یامیشدی . سیمونیم بومناسبتله برقاچ کون خسته‌لاندی . زیرا ، کیمسه‌نک اساساً انه آلوب اوقومادینی برلخنه یاپراغنده ، بوغزته‌جی ، سیمونیمده مسخره دیمشدی . زواللی مدرس ، درس‌لرینی ویررکن ، صنفه خلجانله باقار : بلکه طلبه آراسنده بو مستکره غزته‌جیلردن بریسی کیزله نیورمشد ! برکت ویرسون‌که بوقورقویوزندن نشبث قدرتی فلجه اوغرامامشدر ، جرات‌کارانه فکرلر اورتایه قومعشدر ، زیرا برمجدددر . لکن قورقاق برمجدددر ؛ چونکه بوتون علمنه رغماً ، افکار عامه‌نک بش اون جاهل طرفندن سوق واداره اولوندیغی بیلیمه‌بور .

محمد عزت

خنکاری آشبی اوچاغنه دونیردیلر اما یم بیه چک نان ونعت مبدول اولدی .

اسماعیل روسلر طرفندن واقع متعدد هجوملر دفع ایدیلدی . چاماشیر کوبی ، قوشان ، مصاحب ، خاتای ، عربی ، قوجه کول ، چنه و آله محاربه لرنده روسلر مغلوب اولدیلر ؛ ولی پاشا وقارصلی علی پاشا قوتلری ده قلعیه داخل اولدی ؛ خطب جنکنده قارصلی علی پاشا وباللادت پهلوان آغا یارالاندیلر . فقط غالبیت مدافعه لرده قالدی . بروسه عسکری ده یتیشدی . نهایت روسلر اسماعیلی ضبط ایدمه به چکلریخی آکلایارق محاصره بی رفع ایدیلر .

اسماعیل مدافعه سنک روسی ، اوزمانکی وقایی نقل ایدن تاریخلرک متفقاً قبول ایدکلری وجهله پهلوان ابراهیم آغا ایدی . فقط محاصره نك رفعندن سوکرا قاسم پاشا « ابرازایله دیکی حسن تدبیر و محافظه قلعه و مدافعه اعدا خصوصنده مردانه و دلیرانه سی و غیرت بی کسل و تقصیرلری نزد ملوکانه ده مقبول اولغله » [۱] وزارتله برلکده غازی عنوانی توجیه ایدیلدیکی حالده پهلوان آغانک تلطینی روسجق اعیانی هلمدار آغایه حواله اولوغش و « میدان بسانک پهلوانی و عرسه شجاعتک قهرمانی » میراخور اولک پایه سی ، سراسر قابلی برسمور کورک و مجوه رلی برچنکله آوونولشدی . [۲]

اسماعیل محاصره سنی مهم وقایع تعقیب ایدندی : سنه لردن بری حکومتی اوغراشدیران پاسبان اوغلی اولدی . انکلیر دونانماسی چاناق قلعه بوغازندن کچهرک استانبولی تهدید ایدندی . وهابیلر مدینه بی الهه ایده رک حج یولنی قاپاندیلر . (۱۲۲۲ هـ) سنه سنده انکلیرلر اسکندریه به عسکر جیقاران مصری اشغال چالیشمشرسه ده رشیدده مغلوب اولشلر واسکندریه بی تخلیه مجبوریتنده قالشلرد . یته بوسته ایچنده صدراعظم اولان حلمی ابراهیم پاشا اردوایله طونه بوینه حرکت ایدندی . اسماعیل اوزرینه یکیدن واقع اولان هجوملر پهلوان ابراهیم آغانک فداکارلی سایه سنده دفع ایدیلدی . برکوک محاربه سنده برروس اردوسی آغیر بره زیمته اوغرا دی . اوسیراده استانبوله یاماقترک عصبانی وقوع بولدی ، سلیم ثالث خلع ایدیلدی و دردنچی مصطفی پادشاه اولدی . اردوده ده عصبان ظهور ایدندی و حلمی ابراهیم پاشاده روسجق اعیانی هلمدار مصطفی پاشانک یانه قاچدی . صدارته و سردار اکرملکه جلبی مصطفی پاشا تعین ایدیلدی . سلیم ثالث خلای اوزرینه هلمدار مصطفی پاشا یانه قاچان و روسجق یارانی دییه معروف اولان ذوات هلمدارلی سلیم ثالث یکیدن اجلاسی ایچون استانبوله کیتکه تشویق ایدیلر . (۱۲۲۳ هـ) هلمدار ، چایی مصطفی پاشایی اغفال ایده رک اردو ایله برلکده استانبوله کیردی ، دردنچی مصطفی خلع ایدیلدی ؛ فقط سلیم ثالث ده وقعه اناسنده سلطان مصطفی طرفدارلری طرفندن قتل ایدیلدی . هلمدار ایکنجی محمودی اجلاس ایدندی . وسکیان نامیله معلم عسکر

خبردار اولان هلمدار قابو بولداشی پهلوان ابراهیم آغانک اسماعیلک معاونته قوشماسی رجا ایدندی . [۱] پهلوان آغا کوچوک برمرزله نك باشنده سرعتله اسماعیل حرکت ایدندی .

اسماعیل محافظی ایزمیت منصرفی قاسم پاشا ایدی . قاسم پاشا اختیار برآدامدی . جودت وعاصم تاریخلری بوذاتی تجربه دیدی ، قهرمان برعسکراولارق کوسته ریرلر [۲] . حالبوکه (وقایع بابا پاشا) قاسم پاشانک بحث ایدرکن اونی (بوستان قورقونلی کبی) دییه توصیف ایدر .

پهلوان آغا اسماعیل کلیرکلر روسلرله یاپدینی کوچوک برمحاربه قازاندی . بوموقفیت ، محافظلرک قوه معنویه سنی یوکسه لندی . روسلر ، اسماعیل اوکنده کی قوتلریخی تزیید ایدیبورلردی . پهلوان آغا ، محافظ قاسم پاشا ، قلعه دزداری ، طوبجی باشیسی ، ایلری کلنلردن اسماعیل وجوه ، آغالر ، می اوغلی حاجی علی ، مقابله چی مصطفی فندی ، وسائرله ایله برلکده کیجه لی کوندوزلی صرف فعالیت ایده رک قلعنک بعض محللریخی تعمیر ایدیبورلر و مدافعه ترتیباتی قرارلاشدیریبورلردی . بوسیراده قلعیه اوفاق یاردیمی مفرزه لرده کلپوردی . بونلرک آراسنده بر یکی جری قطعه سی ده واردی . یکی جریلر قلعیه چالیمله ، بارلاق برغایشله کیردیلر . فقط ایرته سی کون حقیق ماهیتلریخی میدان قویدیلر . (وقایع بابا پاشا) اسماعیل قلعه سنده یکی جریلرک حرکتلریخی شوصورتله نقل ایدیبور :

« ایرته سی کون طاقه یکی جریان اوتیه بری به نشان و باطله آصوب عادت قدیمه لری اوزره کیچی برفرون پیدا ایدوب کاهی پیشیردی ؛ کیچی بوغچه یاپدی ، کیچی برطوغله بولوب ، آلتنه چالی چیرپی سوروب کوزله به چیلکه باشلادی . کیچی کوزله دولمادولوردی ؛ کیچی شام بوره کی یاپدی ؛ کیچی آیا صوفیه جوهره کی پیشیردی ، کیچی یوموشاق کوفته پیشیردی ، کیچی قبه قبه لوقا پیشیردی . هر بری بر نعت اوچانی قانداوب کیچی ده قهوه سنده قومار اوینادوب اورتاده ایکی قره قولقچی نوبته بکلردی . واقعا اردوی

[۱] (وقایع بابا پاشا) ابراهیم آغایه هلمدارک بویه برامر کوندردیکنی یازماز . بوانرده پهلوان آغانک هلمداره تابع اولدیفنه دائر برقید یوقدر . مع مافیله ترسنکلی اسماعیل آغانک آدماملردن اولان پهلوان آغانک ، ترسنکلینک اولومندن سوکرا اعیان اولان هلمدار مصطفی آغایه تابع اولماسی عقله یاقیندر . احتمالکه پهلوان آغا هلمدارک صدراعظم اولدقدن سوکرا کندیسنی اعمال ایتمه سنی عفو ایدمه مش ووقوعانی او بولده تصویر ایتمشدر . اساساً ائرده بواهلدن متولد انفعالی افاده ایدن سطرلر موحوددر .

[۲] « قلعه ده محافظ بولونان قاسم پاشا دخی کرک باران دیدی و ساقا طورنه چی وزغریجی باشلیق مثللو آغالقلرله شام وبقداد وسائر سرحداته ضابطلک ایتمش ووافر مدت کشت دشت سیاحتله کرم و سرد کشیده بریر جوان جنبش و دلیرنریمان روش اولغله . » عاصم تاریخ . جلد : ۱ صحیفه : ۱۹۵

بوتاریخندن سوکرا پهلوان ابراهیم آغا طونه بونک ذی نفوذ آغالری آراسنه کیردی . قوزغون کوبنده آلتش اوچ اوطلی برقوناق یاپدیردی . « آناطولی رجانندن اولماسی و دولته مین بولونماسی » دولایسیله نفسی وقوع بولاجق تعرضلردن قورومق ایچون قوناغک اطرافنه متین . مستحکم اون یدی قله انشا ایدیردی ، ایچلرینه محافظلر تعین ایدندی . وکافی مقدارده مهمات یرله شدیردی .

کوی اطرافنده سکر جیفنک ایدندی ، جولوق جوجوق صاحبی اولدی . بونکله برابر حیانتدن و وضعیتندن امین دکلدی . بوتاریخنده بوحوالیده غافل بولونمه کلزدی . حکومتک حقه حرمت ایدیرن وولایتی طانیایان بوبرلرده دائما تعرضه منتظر بولونقی ، ال سلاح تیککنده اوبومق لازمدی . عکس تقدیرده انسان هم مالدن هم جانندن اولایلیردی . نته کیم جوق کچمه دن پهلوان ابراهیم آغا اوزمانک آزیلیرلندن ییلیق اوغلی ایله برلشن ابرائیل ناظری احمد آغانک نجاوزینه معروض قالدی . اونلری خرسو ووده ازدکدن سوکرا یتنه ییلیق اوغلی طرفندن تشویق ایدیلن سلسره والیسی یمینچی زاده یوسف پاشا ایله چارپیشدی ، ییلیق اوغلی اله کچیرمک ایچون برکیجه سلسره ییده باصفین ویردی . [۱]

ییلیق اوغلو بردوبا ایله طونه بی کچهرک ابرائیل ناظرینک یانه صیفندی . پهلوان آغا ، سلسره حیواناتی کندی جیفنکلرینه سوردی ، ییلیق اوغلنه تابع قضالردن اسحقچه ، طولجه ، باباداغی و خرسو وده بی ضبط ایدندی و (سنه) دن (سلسره) به قادار اولان ساحه بی کندی آدماملرله اداره به باشلادی . دشمنلری کندیسيله بردفعه ده « دابه کوی » باغلرنده بوی اولچوشدیلر ، فقط بودفعه ده مغلوب اولدیلر . (۱۲۲۱) ده روسلرله محاربه باشلادی .

روسلر ، خوتین و بندری ضبط ایدکدن سوکرا (اسماعیل) قلعه سنه هجوم ایدیلر . قلعه محافظی برطرفدن استانبولدن امداد ایسته مکله برابر دیگر طرفدن طونه بوینده کی اعیانه مراجعت ایدندی . اوتاریخنده ترسنکلی اسماعیل آغا اولمش ، هلمدار مصطفی آغا روسجق اعیانی اولمشدی . نهلکه دن

کوسترمکده در . حکومته قارشی آجقندن آجیغه عصبان ایدن و اوزرینه کوندیرلن قوتی داغیتان علوباشانک بو حاده دن سوکرا قباحتنک عفو ایدیلدی . قونیه ورقه والیکلرینه تعینی ، بالآخره حیلله ایله اعدای ، اعیان بولوک باشلرینه وزارت موصل برپایه اولان قاپوچی باشلیغک توجیهی ، اعیانک حکومتک رضاسی خلافتده بربرلرله چارپیشوب باریشمالری ، کندی منطقه لری داخلنده حکومت نفوذنی طانیامالری شایان دقتدر .

[۱] کورولوبورکه حکومتی تمثیل ایدنده دره بکی قاوغالرینه قارپیشور ، مرکز بووقوعاتک اوزاقلردن سیرجیسی قالقله اکتفا ایدیبورومداخله ده بولونامایور ؛ حتی مأمورلری اوزرنده مؤثر اولامایور . تاریخلرک شهادتنه نظراً ابرائیل محافظی لاز احمد آغا ، نام معناسیله برزوربا ایدی .

سودا نك رباعيلرى

— ۴۱ —

ماهر كه نه زيرست و نه بالاست كجاست
نقدى كه نه باما و نه بى ماست كجاست
آنجا انجا مكو بكو راست كجاست
عالم هم اوست انكى پيناست كجاست
نه يوقاريده، نه ده آشاده اولمايان آي نرده در؟
نه بزمه، نه ده بزر اولمايان نرده در؟
اوراده، بوراده ديمه؟ دوغرونى سويله .
عالم هب اودر؛ فقط اونى كوره بيله جك نرده ده . . .

— ۴۲ —

ستم زخار عبر جادويت
دفع چه دهى جو آمدم دركويث
من سیر غمی شوم زلب تر کردن
آن به كه مرا درافكن درجويت
جادو كيبى سحركار و تركس كيبى كوزله
كوزلريك شرابندن مسم، سنك يانكه كلديكم زمان
يچين بنى قوويورسك؟
بن اويله دوداغنى ايصالقله دوياجقردن
دكيلم؛ بنى كندى ايرماغكه آت، روحى آنجاق
او قانديرر .

— ۴۳ —

منصور حلاجى كه انا الحق ميگفت
خاك هم ره بنوك مژگان مى رفت

تشكيلاته باشلادی، فقط بكي جريلرك عصيانى الله
بوتشكيلات عقامته اوغرادى . علمدار مصطفی پاشا
شهيد اولدى . طرفدارلرندن برجوغى قتل ايديلدى .
پهلوان ابراهيم آغا، اسكى صدر اعظم چلبى
مصطفی پاشانك اسماعيل محافظقنه تعيينى اوزرينه
اسماعيلدن آريلدى . ويلىق اوغلنك تجاوزينه اوغرايان
قضالرينى محافظه قوشدى . شمنیده خسرو پاشايى
محاصره و فراره مجبور ايدن ييلىق اوغلو ابراهيم
آغانك عودتى خبر آلجه چكيدلى . پهلوان آغا،
قوزلوجه نك قارا كوز كوینده ييلىق اوغلونك آدامرندن
طولوم اوغلنى مغلوب ايتدى و شمنیه كلدی .
بوصيراده روسلر (ابراهیل) هجوم ايتديلر و بر كوكيه
سارقديلر سه ده بر شى ياپامايه جقلىرى آكلاريق
چكيديلر، يالكز اسماعيل بيكيدن صبقى ر محاصره
آلتة آديلر . [۱]

- دوام ايديبور -

رضوانه نافذ

[۱] (وقایع بابا پاشا) پهلوان ابراهيم آغانك ابراهیل
امدادينه قوشارق بوراسنك قورتولماسنه خدمت ايتديكنى
يازار . تاريخلرده بوندن بحث ايديلر .

درقلزم نيتى خود غوطى خورد
وانكه پس ازان دراناالحق مى سفت
حلاج منصور كه اناالحق ديدى، بوتون بوللرك
طوبراقلى بنى كيريكاريله سوپوردى . . كنديسنك بوقلنى
دكزينه دالدى و آنجاق اوندن صكره «اناالحق» انجيسنى
بولدى و ده لدى .

— ۴۴ —

نا كه زدرم در آمد آن دلبر مست
جام مى لعل نوش كرده بنشست
ازديدن واز گرفتن زلف جوست
روم همه چشم كشت چشم هم دست
اومست اولان كوزله، آنسرين قابومدن
ايچهرى كيردى . ياقوت كيبى دوران شراب قدخندن
ايچمش اولدينى حالده كچدى اوطوردى .
اونك دالغالانان صاجنى كورمك و طوطقدن
بوتون بوزم كوزو كوزم باشند باشه آل اولدى .

— ۴۵ —

هر ذره كه در هوا و در هامونست
نيكو نكرش كه همچوما مجنونست
هر ذره اكر خوشست و كر محزونست
سر كشته خورشيد خوش يچونست
هواده، سحراده اولان ذره لره ابي باق . اونلرك
جله سى بزم كبي مجنون بيقراردر .
محزون، ممنون اولسون نه قاندار ذره وارسه
هپسى ازل كونشك سر كشته سيدر .

— ۴۶ —

هر روز دلم، در غم تو زار ترست
وازم دل بى رحم تو بيزار ترست
بكذاشتى ام غمت نكذاشت مرا
حقا كه غمت از تو وفادار ترست
كوكلم سنك غمكدن هر كون برقات دها زار
اولقده و سنك مرحتسز كوكلك بندن كيتدكجه
بيزار قانده در .
سن بندن كچدك، فقط غمك بندن كچمه دى .
دوغريسى سنك غمك سنده دها وفا كارمش ! .

— ۴۷ —

يارى كه بحسن از صفت افز و نست
درخانه در آمد كه دل تو چونست
اودامن خود كشان و دل مى گفتش
دامن به كش كه خانه ام پر خونست
كوزه لكى نوصيفك فوقنده اولان سوكلیم «كوكلك
ناصلدر» ديبه خاطر مى صورمق ايچين اوييه كلدی .
او انكى چكييوردى . كوكلم اوكا ديدى كه
«اتكى آي چك، زيرا اوم قانله دولودر !»

— ۴۸ —

اي روح تواز لطافت آينه روح
خواهم كم قدمهاى خيالت بصبح

— ۱۸۸ —

درديده كشم وليك تير مژه ام
ترسم كند باي خيالت مجروح
اي بوزى فرط لطافتيله روح آينه سى اولان
سوكلی ! ايسته رم كه صاح شرابيله سنك خيالكل
آياقلى بنى كوزلريمه چكيم . فقط قورقارم كه اونلر،
كيريكارمك اوقيله مجروح اولورلر .

— ۴۹ —

ازقفر بانواع سخنها گفتند
در بنى خبرى كوهر معنى سفتند
واقف جوتكشتند ز اسرار جهان
اول ز نغى زدند و آخر خفتند
قهره، محو وجوده دائر بر جوق سوزلر
سويله ديلر، و غفلت ايچنده عقللرنجه معنا كوهرلرى ده لديلر .
كاشانك اسرارينه واقف اولادقلى ايچين اولان
اوزون اوزون چكه چالديلر، صوكرا اويويوب قالدديلر .

— ۵۰ —

از آب حيات دوست بيمار نماند
وز كلبن وصل دوست يك خار نماند
كويند دريچه ايت از دل سوي دل
چه جاي دريچه كه ديوار نماند
سوكلیمك آب حياتنده كي شفا ايله هيچ برخاستا
قالمادى و اونك كلبنندن برديكن بيله وجود دكيدلر .
ديرلر كه كوكلدن كوكله پنجره واردر . پنجره
نه اولويور كه آراده ديوار قالمادى .

— ۵۱ —

خاموش مرا ز كفت گفتار تو كرد
بي كار مرا حلاوت كارتو كرد
بكر بنخم از دام تو درخانه دل
دل دام شد و مرا گرفتار تو كرد
سنك سوزكى سويله بوب متاديا سنى آنقى بنى
سكوتنه مجبور ايتدى . سنكله مشغول اولقده كي ذوق
ولدت بنى ايشسز براقدى .
سنك طوزاغكدن كوكلم اوييه قاچدم . خالوكه
كوكلم طوزاق اولدى و بن ينه سكا طوتولدم .

— ۵۲ —

من بنده آن قوم كه خود را دانند
هر دم دل خود را ز غلط برهاند
از ذات وصفات خویش سازند كتاب
فهرست كتاب را اناالحق خوانند
بن كنديسنى بيلن انسانلرك قوليم كه اونلر هر زمان
كندى كوكللى بنى خطالردن قورتارمقده درلر . كندى
ذات وصفاتلرندن بر كتاب ياپارلر؛ اوكتابك فهرستى
«اناالحق» سوزيله اجمال ايدرلر .

— ۵۳ —

از آتش سوداي توأم تابی بود
در جوی دل از صحبت تو آبی بود
آن آب سراب بود آن آتش برق
بكذشت كنون قصه مكر خوابی بود
سنك سوكل آتشدن قلمده بر آيدنق وسنك
صحتكدن كوكلك ايرماغنده برصو واردى .
اوصو سراب، او آتش شيمشك اولدى .
شيمدى هپسى كچدى، سانكه بوتون بونلر بررؤيا
ايمش ! . دوام ايديبور -